

opusdei.org

Zelo človeški, zelo božji (18) – Notranja svoboda oziroma veselje nad tem, kar si

Ko naša svoboda odkrije svoje središče v božji ljubezni, ima vse, kar je potrebno, da nas spremeni v edinstvene in srečne ljudi, ki ne bi zamenjali z nikomer.

13. Maj. 2024

Glas o Jezusu se je širil po vsej Galileji. Ta učitelj je bil drugačen od drugih: govoril je z oblastjo in njegova beseda je naredila vtis ... celo na demone. Potem ko je oznanjal v različnih krajih, je »prišel v Nazaret, kjer je odraščal« (Lk 4,16). Evangelist Luka postavlja ta prizor na začetek njegovega javnega življenja. Poročilo je tako zgoščeno, da ga lahko razumemo kot »evangelij znotraj evangelija«: v nekaj kratkih vrsticah je zaobjeta ne samo slovesna otvoritev Gospodovega poslanstva, ampak na nek način tudi povzetek njegovega celotnega življenja.^[1] Jezus pride v shodnico in vstane, da bi bral. Podajo mu zvitek preroka Izaija; »odvil je zvitek in našel mesto, kjer je bilo zapisano: 'Duh Gospodov je nad menoj, ker me je mazilil, da prinesem blagovest ubogim. Poslal me je, da oznanim jetnikom prostost in slepim vid, da pustim zatirane na prostost, da oznanim leto, ki je ljubo Gospodu.'« Nato besedilo zviije, ga

vrne služabniku in sede. »Oči vseh v shodnici so bile uprte vanj. In začel jim je govoriti: 'Danes se je to Pismo izpolnilo, kakor ste slišali.'« (Lk 4,17-21). Jezus se na nedvoumen način predstavi kot mesija in to stori s pomočjo besedila, ki v ospredje postavlja dar svobode. To je tisto, kar nam je prišel podariti; prišel je, da bi nas osvobodil suženjstva in zatiranja greha.

Svoboda: prvi kristjani so se zavedali, da je ta dar v središču njihove vere, zato ga je sveti Pavel vzela za stalno temo svojih pisem. Jezus nas osvobaja bremena greha in smrti, slepe usode, s katero so bile obtežene poganske religije, neurejenih strasti in vsega, zaradi česar je človeško življenje na zemlji nesrečno. Vendar pa svoboda ni le dar, ampak je istočasno tudi naloga. Kot piše apostol narodov: »Kristus nas je osvobodil za svobodo. Zato stojte trdno in se ne dajte ponovno

vpredi v jarem sužnosti« (Gal 5,1). Torej je treba svobodo varovati, živeti skladno s tem darom in se ne prepustiti ponovni lahkotnosti suženjstva. Prvi kristjani so imeli to prepričanje vtisnjeno globoko v srce, kaj pa mi? Mnogi smo bili krščeni kmalu po rojstvu. Kaj lahko za nas pomenijo Izaijeve besede, ki jih je v Nazaretu navedel Gospod? In kaj naj pomeni tisti poziv k življenju v svobodi brez uklanjanja, o katerem govori sveti Pavel?

Če bi šlo zgolj za možnost izbire

Ko govorimo o svobodi, pogosto pomislimo na preprosto stanje, na neko lastnost naših dejanj: svobodno ravnam takrat, ko lahko delam, kar hočem, ne da bi me kdorkoli silil ali omejeval. To je izkušnja svobode, ki jo imamo, ko lahko sami izbiramo. Ob vprašanju, kot je na primer: »Boste čokoladno torto ali sadje?« se oseba, ki lahko izbere katerokoli od

obeh možnosti, zdi svobodnejša in pač izbere tisto, kar želi, iz razloga, ki se ji zdi najbolj smiseln. Nasprotno pa bo sladkorni bolnik obvezan naročiti sadje. V tem konkretnem smislu je svobodnejša tista oseba, ki lahko izbira več: ki ima več alternativ in manj dejavnikov, ki ji določajo neko konkretno smer. Prav zato denar daje velik občutek svobode: premožnemu človeku se odpirajo številne možnosti, ki so ljudem brez denarja nedostopne. Tudi odsotnost obveznosti daje velik občutek svobode, saj na videz ni ničesar, kar bi narekovalo ali omejevalo posameznikove odločitve.

Odsotnost prisile je gotovo ena od razsežnosti svobode, vendar je ne izčrpa. Pravzaprav so nekateri vzorniki glede svobode, ki jih poznamo iz zgodovine, bili zaprti za rešetkami. Paradigmatičen je primer Tomaža Mora v Londonskem stolpu. Kar se tiče možnosti izbire, ni bil

prav nič svoboden, pa vendar ... Enako velja za bolj nedavne zglede in za prve mučence. Vsaka oblika preganjanja je poskus uničenja svobode, vendar tega ni mogoče doseči na zgolj zunanji način. Zato Jezus pravi: »Ne bojte se tistih, ki umorijo telo, duše pa ne morejo umoriti« (Mt 10,28). Svoboda ni zgolj stanje, temveč je zmožnost, da se odločimo – ali z nekim načinom ravnanja zavzamemo stališče – v najglobljem delu našega bitja, onkraj tega, kar nam narekujejo okoliščine, v katerih se nahajamo.

Po drugi strani pa je svoboda, ki jo pri posameznih odločitvah izkušamo, običajno precej omejenega obsega. Ko pomislimo na osebe, ki so se v zgodovino zapisale s tem, kako so živele svojo svobodo, to ponavadi ni tisto, kar bi izstopalo. V mislih si lahko izberemo imena treh ali štirih ljudi – splošno znanih ali pa preprosto nam bližnjih oseb –, ki jih

imamo za vzor svobode. Kaj izstopa v njihovem življenju? Zaradi česa so za nas vzorniki? Gotovo jih ne občudujemo zato, ker so vedno lahko izbrali najljubšo jed ali ker se nikoli niso poročili, da bi lahko zamenjali partnerja, kadarkoli bi se jim zahotelo. Gre bolj za ljudi, ki so se osvobodili vsega, kar bi jih lahko vezalo, da bi se lahko v celoti posvetili nečemu (visokemu cilju) ali nekemu; da bi lahko izročili vse svoje življenje. In to so zgledi svobode ravno zato, ker to predanost živijo vse do konca. Če bi Tomaž More v nasprotju s svojo vestjo prisegel zvestobo Henrik VIII., tudi če bi to storil svobodno, se ne bi zapisal v zgodovino tako, kot se je. Če se sveti Pavel ne bi odločil, da si bo prizadeval oznanjati Kristusa do te mere, da bi zanj dal svoje življenje, in bi namesto tega sklenil opustiti svojo poklicanost ter se vrniti k izdelovanju šotorov, tudi če bi to storil svobodno, ga pač ne bi imeli za

zglede svobode. Iz tega sledi, da je za globoko razumevanje svobode treba preseči preprosto zmožnost izbire.

Zaklad, za katerega bi dali življenje

Evangelij nam govori o neki izkušnji svobode, ki je prav v tem, da se odpovemo vsakršni možnosti izbire: »Nebeško kraljestvo je podobno zakladu, skritemu na njivi, ki ga je nekdo našel in spet skrnil. Od veselja nad njim je šel in prodal vse, kar je imel, in kupil tisto njivo. Nebeško kraljestvo je tudi podobno trgovcu, ki išče lepe bisere. Ko najde en dragocen biser, gre in proda vse, kar ima, in ga kupi« (Mt 13,44-46). Liki v teh kratkih prilikah se odpovejovsemu zaradi nečesa, kar je tega vredno. Odrečejo se izbiranju, nečemu se popolnoma zavežejo in pri tem se jim ne zdi, da bi zavrgli svojo svobodo, temveč da z njo storijo najboljše, kar morejo. V

resnici je to izkušnja vsakega zaljubljenega človeka. Ne moti ga, da ne more hoditi ven z drugimi osebami: vse je dal za tisto, ki jo ljubi; želi si samo to, da bi jo ljubil in bil vsak bolj zaljubljen vanjo. Nima občutka, da bi na ta način zavrgel svojo svobodo: nasprotno, razume, da s svojo svobodo ne more storiti ničesar boljšega, kot da ljubi to osebo, ta zaklad, ta predragoceni biser.

Že samo ta razmislek nam daje spoznanje, da je svoboda izbire – čeprav je to ena izmed razsežnosti svobode – usmerjena k neki drugi, globlji razsežnosti: k zmožnosti, da človek nekaj (ali nekoga) ljubi. To drugo razsežnost bi lahko poimenovali *svoboda potrditve*. To je svoboda, ki jo udejanjamo, ko ljubimo, in ki nam daje razumeti, da si »svoboda in izročitev ne nasprotujeta, temveč se vzajemno podpirata«. ^[2] S tem ko nekdo daruje

vse svoje življenje, ne izgubi svobode, temveč jo doživi še globlje: »V prostovoljni izročitvi, v vsakem trenutku tega predanega posvečanja svoboda prenavlja ljubezen in prenovitev pomeni biti nenehno mlad, velikodušen, zmožen velikih idealov in velikih žrtev.«^[3] Če nam po napornem delovniku na koncu dneva ostane le malo časa in če se ob spoznanju, da si še nismo vzeli časa za molitev, odločimo za to namesto za razvedrilo ob gledanju novic, tedaj svojo svobodo uporabljamo na način, ki podpira našo izročitev. Ključ za razrešitev te dileme brez povzročanja konfliktov je zopet v ljubezni. Enako ravna družinska mati, ki iz ljubezni do bolnega otroka spremeni svoje načrte in poskrbi zanj ter to stori z vso svobodo; in to razdajanje ji prinaša veselje, ki ga ne bi bila deležna, če bi naredila, kar bi ji v tistem trenutku najbolj ustrezalo oziroma ugajalo.

Lahko pa gremo še korak dlje. Ko nekaj (ali nekoga) objamemo z vsem svojim življenjem, nas ta ljubezen polagoma oblikuje, tako da postajamo vedno bolj »mi sami«: edinstvena osebnost z imenom in priimkom. Na primer Terezija iz Kalkute. Predstavljajte si, da bi ji ponudili vilo, kjer bi lahko v miru preživela zadnja leta svojega življenja, in še kakšno nevladno organizacijo, ki bi poskrbela za revne, katerim se je ona posvečala. Kaj bi odgovorila? Svoboda, s katero je živel svoje življenje, ni bila v tem, da bi lahko vse zapustila in se mirno predala oddihu, ampak ravno v tem, da se je z vsem svojim življenjem oklenila neke dobrine – Kristusa, navzočega v najbolj ubogih – ter se po drugi strani znebila vsega, kar bi ta ideal oviralo.

Pravzaprav bi podobne primere zlahka našli v življenju mnogih drugih svetnic in svetnikov. V

vsakem primeru jih je gnala želja, da bi bili zvesti Ljubezni, kateri so izročili vse; da bi se odzvali na klic, ki jih je spodbudil k delu sredi sveta s poslanstvom, ki je oblikovalo njihova življenja. Lahko se na primer spomnimo, kaj je naš oče zapisal leta 1932: »Ponujata se dve poti: da študiram, dosežem profesuro in postanem učenjak. Vse to bi mi bilo všeč in se mi zdi izvedljivo. Druga: da žrtvujem svoje ambicije in celo plemenito željo po znanju ter se zadovoljim s tem, da sem razgledan, da nisem nevednež. Moja pot je druga: Bog me hoče svetega in hoče me za svoje Delo.«^[4] To je tisto, kar lahko imenujemo *notranja svoboda*: tisti vir, ki pojasnjuje, da moja dejanja ne sledijo trenutni muhavosti, niti zunanjim ukazom, pa tudi ne hladni vrednosti objektivnih stvari, temveč tistemu skriteму zakladu, zaradi katerega sem dal vse: sledijo Ljubezni, ki me je poiskala in me kliče, naj grem za njo. Izhajajoč iz

tega klica je norosti svetnikov mogoče razumeti mnogo bolje kot pa na osnovi nekega nabora zunanjih obveznosti.

Seveda pa biti notranje svoboden pri delovanju ne pomeni, da se ne bomo srečali s težkimi stvarmi. Na ravni našega vsakdanjega življenja nas oče pogosto spominja na nekaj, kar je govoril sveti Jožefmarija:

»Nedopustno je misliti, da je mogoče z veseljem opravljati samo tisto delo, ki nam je všeč.«^[5] Opirajoč se na to misel je zapisal: »Z veseljem – ne brezvoljno – lahko storimo tisto, kar je težko, kar nam ni všeč, če to opravimo iz ljubezni in z ljubeznijo, in zatorej svobodno.«^[6] Opravljeno je z vso svobodo, ker razumemo, da ustreza ljubezni, ki jo nosimo v srcu. Rečeno še z drugimi besedami: morda se mi danes ne ljubi, morda ne razumem povsem, zakaj bi moral storiti ravno to ... vendar to storim, ker vem, da to spada k ljubezni, ki

sem se je oklenil z vsem svojim življenjem, in v enaki meri sem sposoben to ljubiti. Ko tako ravnam, tega ne počnem samodejno ali preprosto zato, ker je to »treba storiti«, temveč »iz ljubezni in z ljubeznijo«, z dejansko prostovoljnostjo. Sčasoma bo to, kar sedaj počnem tako, da grem proti toku iz ljubezni do nekoga, ki sem mu izročil svoje življenje, dobilo svoj najgloblji pomen. »Doumeti lastno poklicanost kot božji dar – in ne kot preprost niz obveznosti –, celo kadar trpimo, je ravno tako izraz svobode duha.«^[7]

Svoboda kot odgovor

Današnja miselnost marsikdaj dojema svobodo zgolj kot možnost izbire v vsakem trenutku brez prisile ali kakršnekoli pogojenosti in nekako ne vidi dlje: zdi se, da bi svoboda kar izpuhtela, če se to postavi pod vprašaj. Vendar pa je dejstvo, da

izbira ene stvari pogosto pomeni
odpoved mnogim drugim; da hoteti
ne pomeni nujno tudi biti zmožen in
da lahko tisto, kar se nam zdi trden
načrt, gladko propade. Krščanska
antropologija predlaga veliko bolj
harmoničen in veder odnos do
svobode, saj jo razume kot *dar* in *klic*.
Bili smo »poklicani k svobodi« (Gal
5,13); ampak ne v brezoblično ali
nesmiselno svobodo, temveč »v
svobodo slave božjih otrok« (Rim
8,21). Resnica o našem božjem
posinovljenju je tisto, kar nas dela
svobodne (prim. Jn 8,31-32). Zato
naša svoboda ni neko spontano
delovanje, ki kar vznikne, ne da bi
vedeli, od kod prihaja in kam gre.
Naša svoboda je v svoji najgloblji
razsežnosti *odgovor* na Ljubezen, ki
naredi prvi korak. Zato je sveti
Jožefmarija lahko zapisal, da
notranje življenje – kolikor je v njem
element boja – pomeni delovati, »*ker
hočemo [...] odgovoriti na Gospodovo
milost*«. ^[8] Prostovoljno se oklenemo

Njega, ki nas je »prvi vzljubil« (1 Jn 4,19), ter si z vsemi močmi prizadevamo, da bi odgovorili na to ljubezen. In to, kar se morda zdi nekoliko abstraktno, ima v resnici zelo konkretne posledice. Na primer, ko smo pred različnimi odločitvami, ki jih sprejemamo vsak dan, se lahko vprašamo: »Kam me vodi to, kar nameravam storiti? Je to v smeri ljubezni do Boga, mojega sinovstva?«

Po drugi strani pa, ko živimo svobodo kot odgovor, odkrijemo, da v našem življenju ni močnejše gonilne sile, kot je ohranjanje živega spomina na Ljubezen, ki nas kliče. Tako je tudi na človeški ravni: za človeka ni nobene močnejše sile od zavedanja, da je ljubljen. Tako kot zaljubljenka, ki ve, da se njen ljubljeni zanese nanjo: »Glas mojega ljubega! Glej ga, prihaja: skače čez gore, preskakuje griče [...]. Glej, že stoji za našim zidom, pogleduje skoz okna, oprezuje skozi mrežo [...]. Vstani, moja draga,

lepotica moja, odpravi se, ker glej, zima je minila, deževje ponehalo, prešlo« (Vp 2,8-11). Kdor se zaveda, da ga Bog tako ljubi, da je poklican vnemati s svojo ljubeznijo ves svet, je pripravljen na vse, karkoli je potrebno. Vse se mu zdi malo v primerjavi s tem, kar je prejel; kot nekaj samoumevnega si bo dejal: »Kako majhna stvar je eno življenje za daritev Bogu!«^[9] Zavedanje, da »nas Bog pričakuje v vsakem človeku (prim. Mt 25,40) in da hoče tudi po nas postati navzoč v njihovem življenju, nas spodbuja, da velikodušno razdajamo, kar smo prejeli. V našem življenju pa, hčere in sinovi moji, smo prejeli in prejemamo veliko ljubezni. Razdajanje le-te Bogu in drugim je za svobodo najznačilnejše dejanje.«^[10]

Ni strahu ali zunanjega ukaza, ki bi srce spodbudil v tolikšni meri kot moč svobode, ki se do najmanjših podrobnosti poistoveti s svojo

ljubeznijo. Sveti Pavel je to izrekel s prepričanjem nekoga, ki je to globoko doživel: »Ne smrt ne življenje, ne angeli ne poglavarstva, ne sedanost ne prihodnost, ne moči, ne visokost, ne globokost ne kakršnakoli druga stvar nas ne bo mogla ločiti od božje ljubezni v Kristusu Jezusu, našem Gospodu« (Rim 8,38-39). Da bi božja ljubezen imela v nas tolikšno moč, moramo seveda gojiti tesno bližino z Njim, najprej v molitvi. Tam se ob kontemplaciji Gospoda učimo poti svobode in tam tudi odpiramo svoje srce za preobražajoče delovanje Svetega Duha.

To, da se resnična svoboda udejanja kot odgovor, kot velik »da«, je povezano tudi z »dediščino« na človeški ravni, ki jo je sveti Jožefmarija želel zapustiti svojim otrokom: z dobro voljo.^[11] Ne gre zgolj za osebno lastnost, temveč za pravcato trdnost – *virtus* –

svobode. Če bi kristjanovo življenje temeljilo na neki etični odločitvi, na boju za uresničitev neke ideje, bi *skoraj* vsi končali v neki obliki utrujenosti, malodušja ali razočaranja. Ne vsi – kajti obstajajo tudi močnejši temperamenti, ki v tem, da morajo plavati proti toku, začutijo celo spodbudo –, vendar *skoraj* vsi. Nasprotno pa je položaj čisto drugačen, če krščansko življenje izvira iz srečanja z neko Osebo, ki nas je poiskala.^[12] Prav ta izvor nas tudi podpira, ko si prizadevamo za cilj z vsemi močmi, pa naj se nam zdijo še tako skromne: »Ne, kakor da bi to že dosegel ali prišel do popolnosti, vendar pa se trudim, da bi to osvojil, ker je tudi mene osvojil Kristus Jezus« (Flp 3,12). On je tisti, ki nas je osvojil, on se je ozrl na nas, on je tisti, ki je verjel v nas. Če torej občutimo svojo majhnost, svojo bedo, ilovico, *humus*, iz katerega smo narejeni, bo naš odziv tako ponižen kot tudi poln dobre volje: odzvali se

bomo s pogledom na svet, »ki nam onkraj naravnega omogoča videti pozitivno – in eventualno tudi zabavno – plat vseh stvari in okoliščin«. ^[13] Jasno je, da smo narejeni iz ilovice; če smo kdaj poskušali poleteti, ni bilo zato, ker bi na to dejstvo pozabili, ampak zato, ker obstaja Nekdo, ki nas pozna bolje, kot se poznamo sami, in ki nas vabi, da naredimo ta korak.

Prav lep – in po svoje zabaven – je pogovor med prerokom Jeremijo in Gospodom (Jer 1,5-8). Le malokateri prerok je toliko kot on pretrpel za to, da bi bila božja beseda navzoča sredi njegovega ljudstva. Pobuda je prišla od Boga: »Preden sem te upodobil v materinem telesu, sem te poznal; preden si prišel iz materinega naročja, sem te posvetil, te postavil za preroka narodom.« Jeremija pa, kot se zdi, vidi le svojo nesposobnost: »Jaz pa sem rekel: Oh, Gospod Bog, glej, ne znam govoriti, ker sem še

deček.« Toda Bog ne odneha: »Nikar ne govôri: deček sem; kajti h komurkoli te pošljem, boš šel, in karkoli ti ukažem, boš govoril.« Kako naj prerok nadaljuje pot, v čem bo njegova gotovost? Morda v ukazu, ki ga je prejel? Veliko več kot to: »Nikar se jih ne boj, saj sem jaz s teboj, da te rešujem.« Včasih smo najhujši sovražnik naše svobode mi sami, zlasti kadar izgubimo izpred oči resnični temelj svojega bivanja.

Navsezadnje ni presenetljivo to, da smo šibki in padamo, ampak da kljub svoji šibkosti vedno znova vstanemo; da je v naših srcih še vedno prostor za sanjanje božjih sanj. On računa z našo svobodo in s tem, da smo iz ilovice. Gre za to, da bi se bolj ozirali k njemu kot pa na našo nesposobnost. Bližina z Bogom, zaupanje vanj: to je vir moči in lahkote, ki ju potrebujemo, da bi kot božji otroci živeli sredi sveta. »Neki pisatelj je dejal, da angeli lahko letijo

zato, ker si ne pripisujejo velike teže.
Tudi mi bi morda lahko leteli
nekoliko več, če se ne bi jemali tako
resno.«^[14]

[1] Prim. J. M. Casciaro, *El Espíritu Santo en los evangelios sinópticos*, v: P. Rodríguez et al. (ur.), *El Espíritu Santo y la Iglesia*, Eunsa, Pamplona 1999, 65.

[2] Sv. Jožefmarija, *Božji prijatelji*, št. 31.

[3] Prav tam.

[4] Sv. Jožefmarija, *Zasebni zapiski*, št. 678.

[5] Sv. Jožefmarija, *Pismo 13*, št. 106.

[6] Fernando Ocariz, *Pastirsko pismo*, 9. 1. 2018, št. 6.

[7] Prav tam, št. 7.

[8] Sv. Jožefmarija, *Pismo 2*, št. 45.

[9] Sv. Jožefmarija, *Pot*, št. 420.

[10] Fernando Ocáriz, Pastirsko pismo, 9. 1. 2018, št. 4.

[11] Prim. sv. Jožefmarija, *Pismo 24*, št. 22.

[12] Prim. Benedikt XVI., okr. *Deus caritas est*, št. 1.

[13] Fernando Ocáriz, Pastirsko pismo, 9. 1. 2018, št. 6.

[14] Benedikt XVI., *Pogovor v Castelgandolfu*, 5. 8. 2006.

Lucas Buch – Carlos Ayxelà

notranja-svoboda-ozroma-veselje-nad-
tem-kar-si/ (13. Avg. 2025)